

N:o 38.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 17 Maj 1882.
— — — — Andra Kammaren den 17 — —

Riksdagens underdåniga skrifvelse, med förslag till förordning angående förändrad lydelse af 3, 10 och 21 §§ i Lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877.

(Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 24 och 55.)

S. A. K.

Under de förhandlingar, som föregingo antagandet af 1877 års lag angående eganderätt till skrift, ifrågasattes inrymmande i lagen af bestämmelser, som under vissa vilkor skulle bereda författare skydd under viss tid mot öfversättning utan medgifvande. Något stadgande i sådan riktning blef visserligen icke då antaget, men den tid, som sedan dess gått, torde icke lemnat rättsuppfattningen inom vårt land i förevarande hänseende utan utveckling.

Riksdagen finner för sin del, att en författares rätt till alstren af hans andliga verksamhet ej bör vara inskränkt endast till det språk, hvori han sjelf klädt sina tankar. Författaren har ett helt naturligt intresse att kunna förekomma en dålig öfversättning af sitt arbete, och

billigt synes också vara, att han må åtnjuta åtminstone någon del af den vinst, som öfversättningen kan medföra.

Detta senare skäl har en särskild betydelse för författare å andra än de stora kulturspråken. Ett arbete på författarens eget språk, som har ett jemförelsevis ringa område, kan ej erhålla någon afsättning jemförlig med den, som en öfversättning till franska, tyska eller engelska språken kan påräkna, derest arbetet är af värde och författarens rykte stadgad. Är rätten till öfversättning författaren förbehållen, kan denna i sådant fall ofta bereda honom vida större ekonomisk fördel än han kan påräkna af originalet.

De ekonomiska villkoren för vetenskapligt och vittert författarskap äro ingalunda likgiltiga. Stå dessa lågt, måste den inhemska literaturen blifva derpå lidande och råkar lätt i förfall. Dennas plats intages då af främmande literatur, och en främmande folkandes skapelser komma att utgöra de bildade klassernas andliga näring. Ett sådant förhållande kan åter i längden ej undgå att verka skadligt på ett lands nationella lif.

Det har väl blifvit sagdt, att för ett folk, hvars språkområde vore så inskränkt som det svenska, kunde ett band på öfversättningsfriheten icke undgå att verka hämmande på spridning af kunskap och upplysning. Behovvet för ett sådant folk att fullständiga sin egen literatur med öfversättningar från utlandets bättre verk vore oändligt mycket större, än det som förefunnes hos folk med vidsträckt språkområde och betydligt rikhaltigare literatur än den svenska; och det kunde befaras å ena sidan, att de utländska författarne skulle icke sällan fordra så höga arfvoden för rättigheten att i svensk öfversättning utgifva sina arbeten, att vår inhemska literatur komme att under skyddstiden sakna mångt värdefullt utländskt verk, och å den andra sidan, att de utländske förläggarne i allmänhet icke skulle bjuda de svenska författarne någon motsvarande godtgörelse för rättigheten att öfversätta svenska arbeten. Riksdagen delar icke dessa betänkligheter utan anser, att en viss kortare tids skydd mot öfversättning af skrift skulle vara till afsevärdt gagn ej mindre för den allmänna bildningen än för inhemske författare och skicklige öfversättare.

Skyddet mot öfversättning bör emellertid icke lemnas på lika lång tid som skydd mot eftertryck. Fall kunna stundom förekomma, då det ej ligger i författarens intresse att föranstalta om en öfversättning af sin skrift, och ett förbud för annan att gå i författning härom skulle för sådan händelse, utan något gagn för författaren, endast hin-

dra dem, hvilka ej förstode dennes språk, att draga nytta af hans arbete. Vill eller kan författaren ej sjelf eller genom annan öfversätta sin skrift, kan ej skäligen begäras, att sådan öfversättning af undseende för hans rätt skall helt och hållet förbjudas. Författarens rätt i förevarande hänseende synes väl och tillräckligt tillgodosedd, om hans skrift skyddas mot öfversättning under fem år från det originalet utkom och under vilkor, dels att han genom tillkännagifvande på titelbladet förbehållit sig öfversättningsrätt till ett eller flere uppgifna språk, dels ock, att han utgifver öfversättningen inom två år från den tid, skriften först trycktes.

På grund af en mängd internationella konventioner kan skydd för tryckt skrift, deruti inbegripet äfven skydd under vissa vilkor mot öfversättning af sådan skrift på i allmänhet fem års tid, sägas hafva öfvergått till europeisk internationel rätt; och Riksdagen finner äfven för vårt land tiden vara inne att möjliggöra afslutande på grund af 19 § i lagen angående eganderätt till skrift af internationella öfverenskommelser, som mot öfversättning utan medgifvande skydda inhemska författare i utlandet och utländske i Sverige.

Riksdagen, hos hvilken framställning i ämnet skett, har, på grund af hvad nu i korthet anförts, för sin del beslutit följande

Förordning angående förändrad lydelse af 3, 10 och 21 §§ i lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877.

Häri genom förordnas, att 3, 10 och 21 §§ i lagen angående eganderätt till skrift den 10 Augusti 1877 skola erhålla följande förändrade lydelse:

3 §.

Skrift, som författare låter samtidigt utgifva på olika och å titelbladet uppgifna språk, varde ansedd såsom på hvardera af dessa språk författad.

Har författare vid utgifvandet af skrift genom tillkännagifvande på titelbladet förbehållit sig uteslutande rätt att föranstalta om öfversättning af densamma till ett eller flere uppgifna språk, och har han, inom två år från den tid skriften först trycktes, sådan öfversättning utgifvit; vare under fem år från nämnda tid annan förbudet att öfversättning deraf utgifva på det eller de språk, hvartill öfversättningsrätten sålunda blifvit förvarad.

10 §.

Der ej i tryckfrihetsförordningen eller denna lag annorledes är stadgadt, vare såsom eftertryck förbjudet att, utan vederbörandes tillåtelse, annans skrift i dess helhet eller delvis trycka så länge stadgad skyddstid därför ej förflutit. Ej varde eftertryck lofligt derföre, att oväsentliga ändringar, förkortningar eller tillägg vidtagas.

Såsom eftertryck anses jemväl, då utan tillåtelse öfversättning utgifves af annans otryckta skrift, eller öfversättning utgifves i strid mot 2 eller 3 §, eller förläggare eller den, som tryckningsrätt till skrift å honom öfverlåt, verkställer skriftens tryckning i strid mot förlagsaftalet.

21 §.

Vid tillämpning af de i 3, 5, 7, 8, 9, 13 och 14 §§ gifna tidsbestämmelser inberäknas icke det kalenderår, under hvars lopp det förhållande inträffat, med afseende hvarå bestämmelsen meddelats.

Med underdånig anmälan härom framhårdar Riksdagen o. s. v.

Stockholm den 17 Maj 1882.
